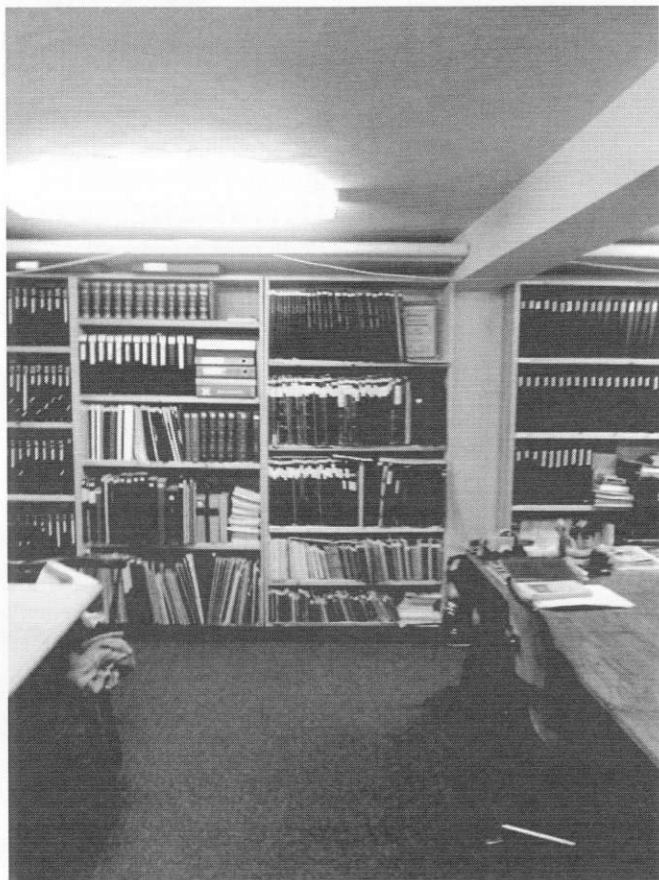

BAVNEN

Meddelelser fra Lokalhistorisk Forening for Aaby Sogn
28. årgang 2015

”Bavnen”

Meddelelser fra Lokalthistorisk Forening for Aaby Sogn

28. årgang 2015
ISSN 0906-0227

Dagsorden for ordinær generalforsamling i Biblioteket (den gamle
byrådssal) på Elmevej ^{ons} torsdag den **11. marts 2015, kl. 19:30.**

- 1) Valg af dirigent og stemmetællere
- 2) Beretning
- 3) Regnskab
- 4) Indkomne forslag
- 5) Valg til bestyrelse
Marie Albrektsen
Nina Prebensen
Kirsten Nørgaard
Plus 2 manglende bestyrelsesmedlemmer
- 6) Valg af suppleanter
- 7) Valg af to revisorer
- 8) Kontingent
- 9) Eventuelt

Efter generalforsamlingen:

Gæstetalere: **Kirsten og Knud Boeck**

Emne: Dyr lægepraksis i en landkommune før og nu

Forsidebillede: Foreningens arkiv/lokale i kælderen på Elmevej 2.

Foreningens formål er:

- At fremme og styrke den almene interesse for Aaby Sogns historie samt drive et arkiv
- At indsamle, registrere og bevare arkivalier, billeder og lydoptagelser, trykt materiale og andre data med tilknytning til Aaby Sogn, dets beboere, foreninger, virksomheder og institutioner i fortid og nutid
- At stille det indsamlede materiale til rådighed for offentligheden efter gældende regler for tilgængelighed

Så før du smider dine gamle ting, dokumenter eller billeder i papirkurven, det vil sige dåbsattester, ejendoms papirer, regnskaber, dagbøger, protokoller, kærestebreve (de kan båndlægges) eller andre former for papirer, lydbånd, videobånd m.v., så lad arkivet få dem til sortering. Herved kan mange værdifulde oplysninger gemmes for eftertiden.

Åbningstid: Mandage kl. 14.00 – 17.00
Elmevej 2 i kælderen

**Kontingent 70 kr. for par og 40 kr. for enlige
kan indbetales i åbningstiden
eller til foreningens konto i SparNord
Reg. nr. 9210 konto 0380204312**

Ved elektronisk indbetaling husk at opgive NAVN!

Se vores billedmateriale på www.jammerbugthistorie.dk

Vælg Aabybro på kortet og derefter fanebladet GV Arkiv online, hvorefter der fremkommer et søgefelt. I dette felt skrives et søgeord, og næste felt åbner du med den lille pil til højre og vælger f.eks. billeder, hvorefter du klikker på SØG. Således fremkommer alt materiale, hvor det søgte ord indgår i teksten.

Med velvilje fra biblioteket har Aaby Sogns Lokalhistoriske Forening i 2014 fået rådighed over endnu et lokale i kælderens på Elmevej. Dette har muliggjort, at bestyrelsens ønske om at kunne udstille endnu flere af foreningens mange effekter har kunnet opfyldes.

Bestyrelsen har i hele efteråret arbejdet med at istandsætte det nyerehvervede lokale med maling af vægge og indkøb og pålægning af gulvtæppe.

I forbindelse med renoveringen af det nye lokale fandt man det praktisk - nu man var i gang - også at give det eksisterende lokale en ansigtsløftning, hvorfor der også her blev malet og indkøbt og pålagt nyt gulvtæppe.

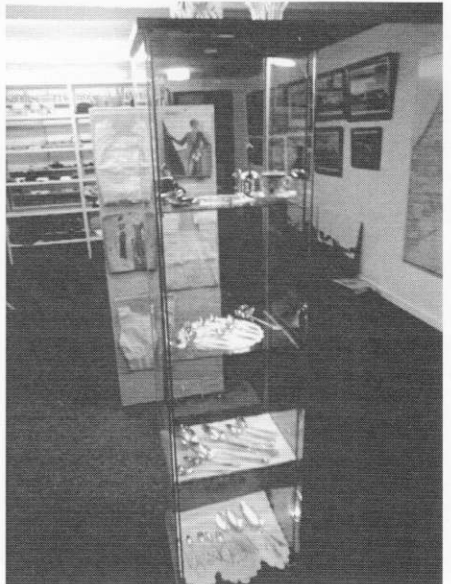
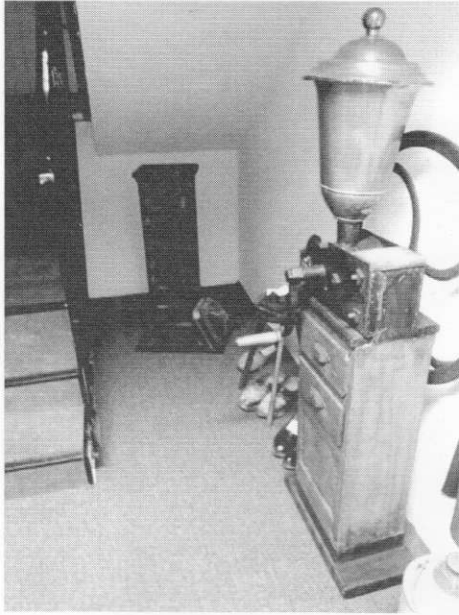
Bestyrelsen er meget tilfreds med resultatet, nu hvor tingene er ved at være på plads og håber, at foreningens medlemmer vil finde vej hertil i tiden fremover i åbningstiden om mandagen.

På de følgende sider ses billeder fra trapperummet, det nye lokale og det "gammelkendte" lokale - men nu i en opfrisket udgave.

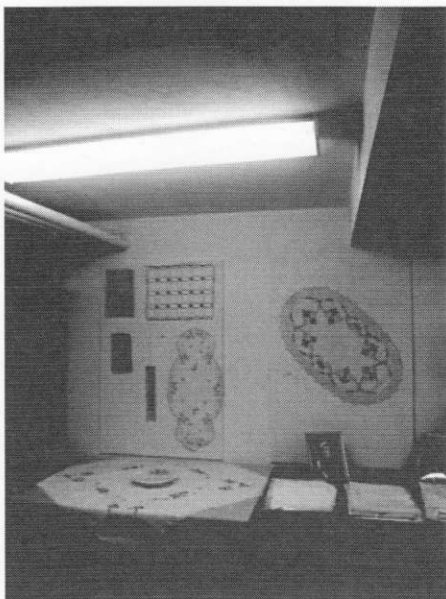
Arbejdet med istandsættelsen er for hovedpartens vedkommende udført af bestyrelsen med velvillig assistance fra trofaste medlemmer. Bestyrelsen er meget taknemmelig for opbakningen til projektet.

Det nye lokaler er indrettet med hylder og udstillingsmontre, som på en tiltalende og imødekommende måde viser det store udvalg af effekter, som foreningen over årene er kommet i besiddelse af.

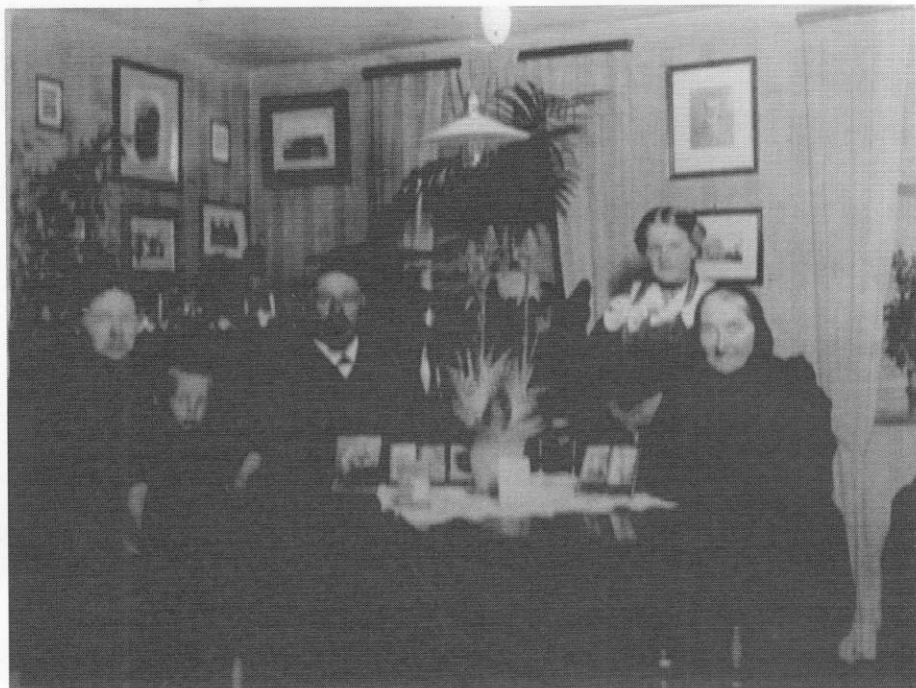
Indretningen af det nye lokale og renoveringen af det eksisterende har naturligvis "tæret" på foreningens formue, men der har i bestyrelsen været enighed om, at dette var en ansvarlig måde at anvende nogle af foreningens opsparede midler på. Bestyrelsen håber, at medlemmerne bifalder dispositionen.

Parti fra den "pæne" stue i Aabygaard ca. 1914-15.

På billedet ses fra venstre Marianne Christensen (født 18.06.1871, død 10.01.1949) gift med Aabygårds ejer Christen Christensen (Spilmand). På skødet har hun sønnen og efternøleren Monrad (født 19.10.1911, død 30.12.1984). I midten gårdmand Christen Christensen (Spilmand) født 29.10.1860, død 28.03.1937.

Stående Anne Marie J. Christensen (datter), født 18.03.1903, død allerede i tyveårsalderen. Yderst til højre ses "bedste" Ane Sørensen (gift med Christen Sørensen (Kren Spilmand "den ældre")). Ane var født i Hune den 08.06.1826, død i Aaby 17.02.1922 - 96 år gammel.

Christen Christensen Spilmand og Marianne havde endnu en søn Kren, der på det tidspunkt, hvor billedet er taget - allerede var udvandret til Midtvesten i USA.

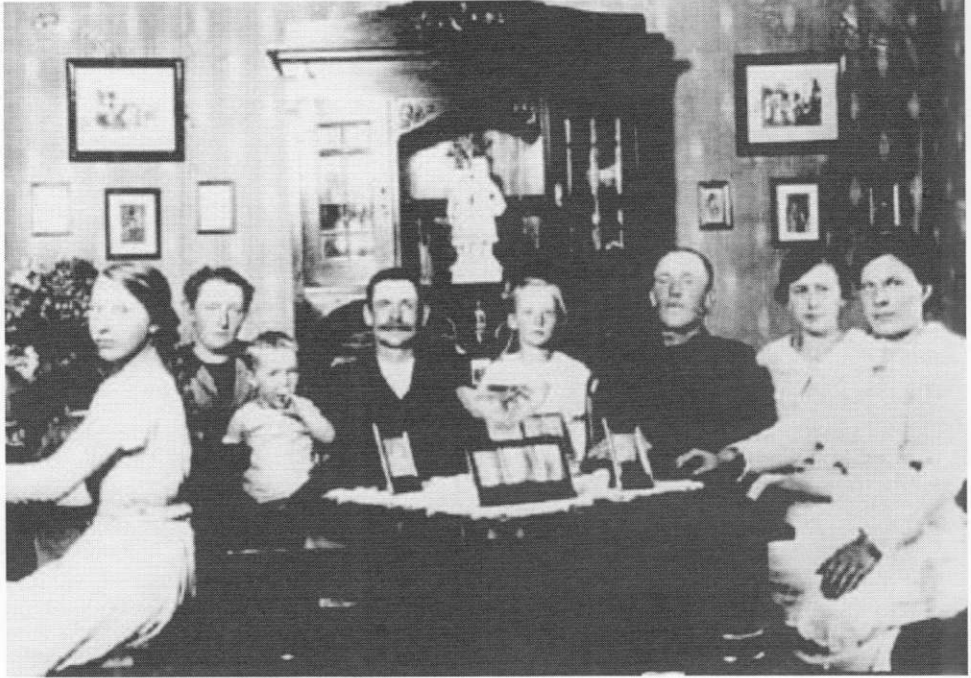

Chr. Spilmands ejendom "Aabygaard", Vestergade 22 ca.1920.

Monrad Christensen overtog ejendommen efter sin far Kræn Spilmann og drev den i mange år som almindeligt landbrug sammen med hustruen Anna. Monrad var en afholdt og respekteret mand i Aabybro. Monrad havde naturligvis været elev på Aaby Højskole (den lå jo nærmest i baghaven) - og så havde han gjort tjeneste ved den kongelige livgarde. Et ophold, som havde haft stor betydning for ham, og han bevarede tilknytning til garden resten af sit liv via Garderforeningen, hvor han gerne deltog i arrangementer.

Aabygaard har tidligere været en fæstegård under Birkelse Gods. Efterhånden i løbet af 1960'erne og 70'erne blev al jorden udstykket til bebyggelse, der omfatter blandt andet det tidligere lystanlæg, nuværende plejehjem med ældreboliger, grundene på Kræn Spilmandsvej, en del af Nørremarksvej samt Kærvej.

Familien Vinther i den "pæne" stue ca. 1915-16.

Det er usikkert, hvor billedet er taget. Billedet viser Hans Vinther - senere sognefoged med nærmeste familie. Hans Vinther var født 13.4. 1893 og død den 21.01. 1982. Han beklædte posten som sognefoged indtil 1973.

Personerne er fra venstre Sofie Kaldsen gift Ørtoft, dernæst Sine Christensen (født Vinther og søster til Hans Vinther) med søn Morten Christensen på skødet, Jens Christian Christensen (Jens Christian i Hoven og gift med Sine), Sine og Christian Christensens datter Maren Christensen - senere gift Berthelsen. Dernæst Hans Vinther (senere sognefoged), og yderst til højre Johanne Kaldsen og Margrethe Kaldsen gift med Hans Vinther

Margrethe og Hans Vinther

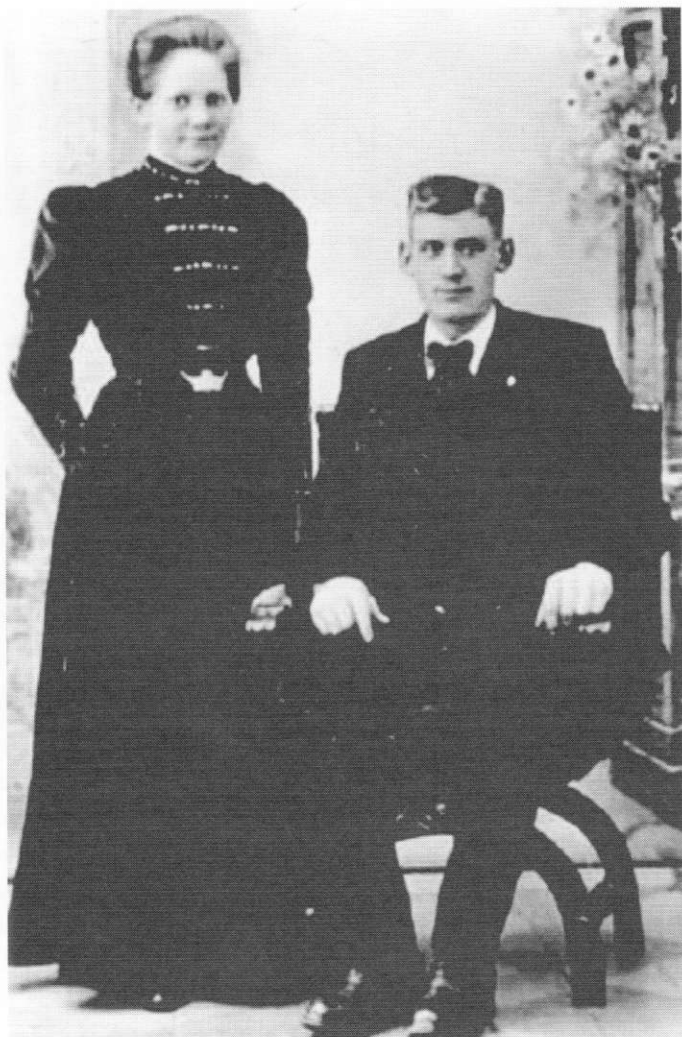

Hans Vinther

Hans Vinther voksede op i en ejendom på Aaby Mark. Han var velbegavet og blev elev på Aabybro Realskole, hvor han sluttede sin skoleuddannelse med præliminæreksamen. Under første verdenskrig var han indkaldt til sikringsstyrken i et par år.

En tid var han forpagter på "Englandshus", men landbruget havde ikke hans store interesse. Han afhændede forpagtningen og flyttede til byen, hvor han solgte mælkeprodukter fra en vogn for Aaby By Andelsmejeri.

Hans Vinther blev udnævnt til sognefoged og lægdsmand den første januar 1945, et hverv han bestred med stor samvittighedsfuldhed. I dette arbejde var der en del skrivearbejde, som han med sine gode skolekundskaber, havde let ved at udføre. Hvervet som sognefoged bestred han i over 20 år, indtil hvervet blev nedlagt den første april 1973.

Mathilde og Niels Peter Falborg ca. 1906.

Niels P. Falborg nedsatte sig som smedemester i Aabybro i begyndelsen af 1900 tallet. De første 4-5 år i et lejet smedeværksted på sydsiden af Kattedamsvej. I 1910 byggede han ejendommen på den modsatte side af vejen på stedet, hvor der nu er el forretning, Kattedamsvej 3.

Her drev han i mange år smedeforretning. Falborg var vel nok nærmest det, man kalder grovsmed – skoede heste og lavede forskellige beslag til vogne og bygninger samt almindeligt smedearbejde, hovedsageligt til landbruget.

Dog kunne han også lave finere smedearbejde, hvilket han beviste, da Aaby Kirke i sin tid blev restaureret. Ved denne lejlighed blev gelænderet ved altersranken fornyet, og dette smedearbejde blev udført af Falborg, og resultatet kan endnu ses i Aaby Kirke..

Foruden at være smed, var Falborg også "rimsmed"! Han var en kendt og produktiv sangskriver og forfattede som sådan utallige lejlighedssange til private og foreningsfester. Desuden skrev han adskillige noveller, skuespil samt romaer (fortællinger), som blev udgivet i bogform. Flere af skuespillene instruerede han selv for egnens amatørskuespillere, og spillede også selv nu og da en rolle. Et varigt minde har han sat sig ved en beskrivelse af Aaby før og efter – erindringer om udviklingen i Aabybro fra århundredeskiftet 1900 til omkring 1967 – da han var i en alder af 82 år.

Niels Peter Falborg var en kendt og respekteret person i Aabybro. Han havde sine bestemte meninger og holdt fast i sine overbevisninger. Niels Peter Falborg var hele sit liv et trofast medlem af Aaby Afholdsforening.

Et af Falborgs sidste "værker" var et længere epos på vers forfattet til indvielsen af Aabybro Plejehjem, hvor Niels Peter Falborg tilbragte sin sidste tid.

Mathilde og Niels Peter Falborg blev forældre til flere børn. Sønnen Helge Falborg overtog farens smedevirksomhed, som han over årene udvidede til en større smede- og maskinfabrik med et stort antal ansatte.

Dilletantskuespillere i Aabybro 1912, der opfører stykket "Septemberkrigen". Personerne er fra venstre Forvalter Grønlund, Anna Rasmussen (Tulle), Fru bagermester Mortensen, Otto Christensen, Hans Baarager, Kren Maler, fru Højbanke, Smedemester Niels Peter Falborg. Drengen foran er Malermester Nielsens søn Einar.

Maskinfabrikken "Nutridan" set fra Hefavej, Aabybro. På samme sted, som farens smedevirksomhed var beliggende, påbegyndte Niels Peter Falborgs søn Helge Falborg fabrikationen af flere slags maskiner.

Virksomheden er for længst borte. Bygningerne blev solgt til Aabybro Kommune i forbindelse med et af de første større renoveringsprojekter i Aabybro by, forud for bygningen af hallen og de dertil hørende parkeringsanlæg.

Hvordan så Knøsgård ud i 1955? En beretning af Anne Lise Thorndal.

Dette må nærmest blive som en fortsættelse af det foredrag, jeg holdt i "Bikuben" i oktober 2013.

Den første maj 1955 ankom vi fra Sjælland (far, mor og 2 børn) til Knøsgård. Den lille bebyggelse øst for Aaby var med grusvej og uden gadelys, men det var jo den lyse tid, og efterhånden fik vi både asfalteret vej, gadebelysning og fortov.

I det første hus på højre hånd, når vi kom fra nord (fra nuværende Kattedamsvej) boede vi. Huset var stort og nybygget, men ikke meget isoleret, så vi oplevede en meget kold vinter i 1955-56. Da det blev forår påbegyndte min mand Søren en større efter-isolering. Materialerne blev stillet til rådighed af Søren mester O. Jochumsen (Volle), som ejede huset. Vores nærmeste nabo (også på højre side af vejen) var Karen og Ejner med 2 børn (lidt ældre end vores). Det var et naboskab, som ikke kan berømmes nok. Vi kom som to nybegyndere uden den mindste forstand på havebrug, men der fik vi en erfarer hjælp fra nabosiden. Når vi havde arbejdet i haven en dejlig forårsaften, stak Ejner hovedet igennem hækken. "I skal komme ind og få jeres aftenkaffe, Karen har vist bagt et pindsvin!" Hvor der er hjerterum, er der altid husrum. Det var virkelig et meget lille hus, som Karen og Ejner med børn boede i. En lille forgang, et lille køkken med en trappe oppe under loftet, som blev hevet ned, når de skulle op i soveværelset ovenpå. Stuen havde en pæn størrelse, og der tilbragte vi mange gode stunder sammen, og vi blev altid fulgt helt hjem, såvel sommer som vinter.

I det næste hus boede Jens Vestergaard (kaldet Ib Jens) sammen med sin mor. Han hed slet ikke "Ib", men hvordan han havde fået det navn, henstår i det uvisse.

I huset næstefter boede den inkarnerede ungarl Kren Peter - en mand, hvis dør altid var åben for både børn og voksne. En særlig grund var måske nok, at han havde fjernsyn, så både børn og voksne kunne opleve dette nye tekniske vidunder. Mange aftener sad vi mange og så TV. Kaffe fik vi, vi havde dog gerne selv brød med. Når fjernsynet blev slukket, fortalte Kren Peter om sine mange amerikarejser. Han havde 2 søster derovre, og han besøgte dem gerne - jeg tror nok, det var hvert år.

Når Kren Peter skulle rejse af sted til Amerika, fulgte vi ham alle hen til "Paraplyen", til trinbrættet, hvor Fjerritslev toget holdt. Der begyndte Amerikarejsen! Når han så vendte hjem til Knøsgård igen efter nogle måneder, lød det meget ofte fra ham "Well, well" og "Sure", når man kommenterede hans oplevelser "over there", som han gerne fortalte om.

I næste hus boede Sine og Marius, vel nok de ældste i Knøsgård på den tid. Alle beboere i Knøsgård blev inviteret til deres guldbryllup.

Næste hus var beboet af Jenny og Lars Pedersen (Las Ret) - også et navn, der blev tillagt ham - og han var virkelig så rank som en flagstang. Og Jenny - Jenny var skrap i munden, men en af egnens mest efterspurgte og dygtigste kogekoner.

Herefter kom banen, Fjerritslevbanen.

Umiddelbart efter banen lå villaen "Peters Minde", og her boede Kesse Kalsen (sparekassedirektør) med sin kone Ingrid og to voksne døtre plus to efternølere - og ikke at forglemme schæferhunden Vila, som dansede foran Kesses bil, når han efter middagspausen kørte i sparekassen igen. Hunden vendte dog altid hjem igen, når de nåede Aaby Vejen.

Når vi så hopper over på østsiden af vejen og bevæger os tilbage mod nord, er første hus på højre hånd efter banen købmand Michelsen. Der var nu ikke meget købmand eller forretning tilbage, forfaldent og indelukket så det ud, men der kunne helt sikkert skrives en lang beretning om Michelsens liv.

Næste hus på denne side tilhørte Marius og Sørine (Rom Marius), der var træskomager og desuden solgte billetter til toget. Marius havde lune, det var ikke Sørines stærke side. Hun var til gengæld meget, meget proper. Her kunne man også telefonere (mod betaling), men telefonen hang på væggen inde i Sørines rene stue, så hun fik travlt med spand og gulvklud, når man havde været inde og telefonere.

Så kommer vi frem til "kongens" villa og værksted. Volle Jochumsen var virkelig "konge" af Knøsgård. Det var ham, der pressede på, så vi fik asfalteret vej med fortov og gadelys. Med tiden fik Knøsgård skam også en flagalle, som kunne opsættes på mærkedage.

Volle og Marie - hans søde, varme og dygtige kone - havde fem børn. Den ældste søn var for længst udvandret til Sjælland. Hjemme boede der tre piger og yngste søn. Og så havde de en bedste - Maries mor, som boede hos Marie og Volle til sin død.

Søren og jeg var meget involveret i Marie og Volles hjem og var altid med ved festlige begivenheder, så som to bryllupper, alle runde fødselsdage m.v. I kælderen i huset var indrettet et rigtigt festlokale, og Jenny "Kogekone" var naturligvis hyret. Hendes skrappe væremåde var lidt en prøvelse for døtrenes veninder, som gerne skulle servere ved festerne.

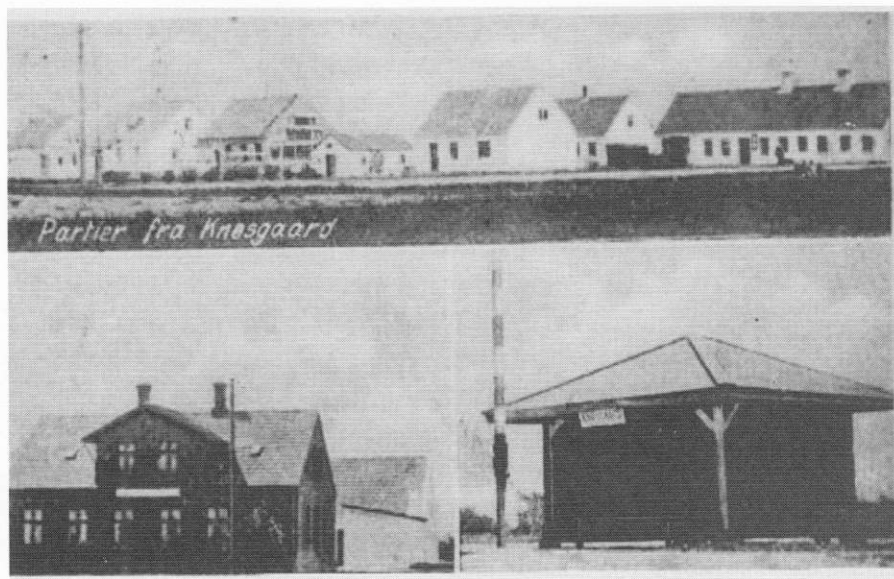
Søren havde jo stået i lære på Volles værksted og vendte tilbage dertil efter militærtjeneste, håndværkerskole og så fire år på Sjælland.

Sidste hus i bebyggelsen var den hvide villa, hvor Hanne boede. Hanne var ugift og søster til Karsten Christensen, som ejede og drev gården beliggende ud mod Aaby-Biersted vejen. Huset var bygget som aftægtsbolig for Karsten Christensens forældre og var gået i arv til den ugifte datter. Hanne gik til hånd hos sin bror på gården og tog også ud som kogekone i omegnen.

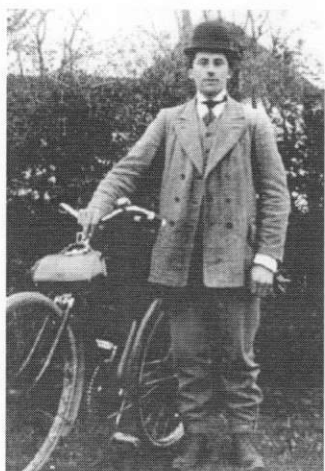
Hanne blev omtalt som "gamle Hanne", nok ikke på grund af alder, men af praktiske grunde, for Karsten havde selv en Hanne, nemlig datteren Johanne.

Jeg vil slutte min beretning med håbet om, at den vil blive modtaget i samme ånd, som den er skrevet.

Det var et minisamfund, hvor alle vidste alt om alle, men også et samfund, hvor alle var parate med hjælp og forståelse, hvis der brug for det.

Personer fra Knøsgård i 1950'erne.

Lars Pedersen (Lars Ret)
gift med Jenny (kokekone)

Hanne Christensen
(gamle Hanne/kokekone)

Oluf Jochumsen (Volle)
Tømrermester

Kren Peter Pedersen
("Amerikafarer")

Nuværende bestyrelse

Formand:

Marie Albrektsen, Torngaardsvej 37
Tlf. 98 24 12 05

Næstformand:

Svend Andersen, Liljevej 26
Tlf. 42 27 30 11

Kasserer:

Nina Prebensen, Mortensgade 29
Tlf. 98 24 18 11

Sekretær:

Dorthe Vad, Havgårdsvej 22
Tlf. 98 27 90 57

Bestyrelsesmedlem:

Kirsten Nørgaard, Caprifolievej 3
Tlf. 98 24 17 18

Som det ses, består bestyrelsen i øjeblikket KUN af 5 medlemmer. I henhold til foreningens vedtægter skal bestyrelsen imidlertid bestå af 7 medlemmer. Der skulle derfor gerne vælges yderligere 2 medlemmer på generalforsamlingen. De nuværende 5 medlemmer håber inderligt, at det vil være muligt at finde 2 kandidater, som har lyst til at assistere i kælderen med organisering, registrering og vedligeholdelse af foreningens mange arkivalier og genstande.